

XALQARO TILNI O'RGANISH – ZAMON TALABI

Rahmonqulova Kamola Muzaffar qizi
Guliston davlat pedagogika instituti talabasi

Annotatsiya:

Hozirgi dunyoning qiyofasida yangidan yangi kompyuter texnologiyalarining yaratilishi, jahonda axborot makonining globallasuvi, ushbu axborot tizimida ingliz tilidagi siyosiy, iqtisodiy va ijtimoiy-madaniy media matnlarining asosiy o'rnini egallashi ma'lum. Bunda ingliz tilining o'ni alohida ekanligi haqida fikr yuritilgan. Mazkur maqolada ingliz tilining bugungi hayotimizdagi o'ni, uni o'rganishga bo'lgan ehtiyoj, bu tilning jahon xalqaro munosabatlariga ta'siri kabi masalar tadqiq qilingan.

Kalit so'zlar: xorijiy til, turizm, xalqaro biznes, ommaviy axborot vositalari, muloqot, til, lingua franca.

Abstract:

It is known that the creation of new computer technologies, globalization of information space in the world, political, economic and socio-cultural media texts in English occupy the main place in this information system. It is thought that the role of the English language is special. This article examines the role of the English language in our lives today, the need to learn it, and the impact of this language on world international relations.

Key words: foreign language, tourism, international business, media, communication, language, lingua franca.

Hozirda jahon tobora globallasib borayotmoqda. Bu davrda har bir inson jamiyatda o'z o'rnini mustahkam egallashi uchun xorijiy tillarni o'rganish asosiy omillardan biri ekanligi hech kimga sir emas. Avvalari xorijiy tillarni o'rganish shunchaki qiziqish sifatida talqin qilinib kelingan bo'lsa, hozirgi kunga kelib rivojlanayotgan har bir mamlakatda xorijiy tillarni o'rganish davr talabidir. Tadqiqotlarga qaraganda yer yuzida 7000 mingga yaqinlar tillar mavjud bo'lib, eng ko'p ishlatiladigan (ingliz tilida so'zlashuvchilar soni 1,5 milliadr) hamda xalqaro til sifatida tan olingan til bu – ingliz tilidir.

Ingliz tili – rasmiy xalqaro til. Rasmiy til – insonlar nafaqat muloqot uchun foydalanadigan til, balki bir mamlakat hukumati tomonidan joriy etilgan hamda davlat ishlari olib boriluvchi muloqot vositasidir. Dunyodagi ko'plab tashkilotlarning rasmiy tili ham ingliz tili sanaladi. Jumladan, 51 ta mamlakatda ingliz tili rasmiy til hisoblanadi. Bundan tashqari Birlashgan Millatlar Tashkilotining rasmiy tili sifatida inglizcha belgilangan bo'lsa, dunyodagi Xalqaro savdo aloqalari, bank tizimlari, xalqaro konfirensiyalar, Olimpiadalar va boshqa turdagi musobaqalar ushbu tilda olib boriladi.

Zamonaviy dunyoda iqtisodiy munosabatlar muhim ahamiyat kasb etadi. Har bir davlatning rivojlanishini iqtisodiyotsiz tasavvur qila olmaganimizdek, idqtisodiyotni ham umumiy muloqot tilisiz tasavvur qilishimiz mushkul. Ingliz tili davlatlararo munosabatlarni, biznesni, ilm-fanni, sport hamda madaniyatni rivojlanishiga sabab bo'ladigan omillardan biri hisoblanadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, umumiy muloqot tili iqtisodiy sohaning samaradorligini oshirishda asosiy omildir. Zero, bir guruh xodimlari bir tilda muloqot qilar ekan, iqtisodiy farovonlik oshadi. Xalqaro biznes hayotida ingliz tilining o'rni juda baland. Biznesning rasmiy tili ham ingliz tili hisoblanib, xalqaro kompaniyalar ishchi xodimlaridan ingliz tilida erkin muloqot qila olishni talab qilishadi. Dunyodagi barcha davlatlariga o'z mahsulotlari bilan kirib bora olgan, barchamizga ma'lum va mashhur bo'lgan Pekindagi "Airbus", "Fast Retealing", "Samsung", "Nokia", "Renault", "Microsoft" kabi xalqaro kompaniyalarning koorparativ tili ham ingliz tilidir.

Ingliz tilini o'rganish hayotimizni bir muncha osonlashtiradi va bir qancha qulay shart-sharoitlarni yuzga keltirib chiqaradi, ingliz tili – xalqaro ta'lim tilidir desak adashmagan bo'lamiz, chunki bilamizki dunyoga mashhur Cambridge (Kembrij), Oxford (Oksford), Harvard (Harvard) kabi nufuzli universitetlar ingliz tilidan foydalanadi va yana shuni aytishimiz mumkinki, yer yuzidagi ilmiy maqolalar, jurnallar, kitoblar, barcha ma'lumotlarning 80% i ingliz tilida saqlanadi. Dunyo bo'ylab internet tarmoqlarida olib boriladigan muzokaralarning 75% i ingliz tilida olib boriladi. Online (onlayn) veb-sahifalarning 50% dan ortiq qismi ingliz tilida yuritiladi, ya'ni ingliz tilida ma'lumotlarning soni ko'proq va bizga ko'plab yangi ma'lumotlarni olish imkoniyatini yaratib beradi. Bundan tashqari o'z sohasining mutaxassisi bo'lgan chet ellik olimlar, pedagoglar, yozuvchilar, shifokorlar va boshqalar bilan erkin onlayn bas-munozaralar, muzokaralar olib borishinggizga yo'l ochib bera oladi. Bu til dunyodagi barcha mamlakatlarni bog'lab turuvchi asosiy muloqot tili sanaladi. Qaysi faoliyat vakili bo'lmasin o'z sohasining mutaxassisi bo'lishga intilayotgan har bir shaxs xorijiy tillarni o'rganishi asosiy funksiyalardan biri sanaladi.

XX asrning ikkinchi yarmiga kelib an'anaviy ommaviy axborot vositalariga talabning ortishi va rivojlanishi: yangidan yangi kompyuter texnologiyalarining yaratilishi, jahonda axborot makonining globallashuvi, ushbu axborot tizimida ingliz tilidagi siyosiy, iqtisodiy va ijtimoiy-madaniy media matnlarining asosiy o'rnini egallashi ma'lum. Umuman olganda, butun dunyoning siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy yangiliklari ushbu tilda ommaga taqdim etiladi.

Kommunikativ ko'nikmalar sayyohlar va turizim sohasi vakillari uchun muhim hisoblanadi. Ushbu zamonaviy davrda ingliz tili – "Lingua franca" (lingua franca bu butun dunyo muloqot uchun foydalanadigan umumiy muloqot tildir) sifatida ishlatilganligi sababli aksariyat Turizim agentliklari sanoati rivojlanishiga katta yordam beruvchi omil sifatida ingliz tili qaraladi va turizim sanoatida mukammal xizmat ko'rsatish uchun qo'yiladigan talablar doirasida ingliz tili mijozlar bilan muloqot qilish uchun majburiy talab sifatida namoyon bo'ladi.

Yurtimiz tobora rivojlanib borar ekan, jahon bozoriga kirib borayotgani, barcha sohalarda xalqaro alaoqalarni oʻrnatayotgani, qoʻshma korxonalarning koʻpayib borishi xorijiy tillarni bilishga boʻlgan ehtiyojning keskin koʻtarilishiga sabab boʻlmoqda. Xorijiy tillarni oʻrgatish taʼlim tizimimizning asosiy yoʻnalishlaridan biri sifatida yoʻlga qoʻyilgan. Ushbu sohaga malakali pedagoglarni jalb qilish, aholining xorijiy tillarni oʻrganishiga qiziqishlarini orttirish maqsadida chora tadbirlar amalga oshirilmoqda. Prezidentimiz Shavkat Miromonovich Mirziyoyev tomonida 2021-yilning 19-mayida qabul qiling “Oʻzbekiston Respublikasida xorijiy tillarni oʻrganishni ommalashtirish faoliyatini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari toʻgʻrisida” gi qaroriga koʻra Xorijiy tillarni oʻqitish borasida qator vazifalar topshirilgan.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. www.lex.uz
2. <https://uz.wikipedia.org>
3. <https://www.english.com>
4. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining “Oʻzbekiston Respublikasida xorijiy tillarni oʻrganishni ommalashtirish faoliyatini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari” toʻgʻrisidagi 19.05.2021-yildagi PQ-5117-sonli qarori.